

Sygn. akt V KK 522/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 30 stycznia 2020 r.,

w trybie art. 535 § 5 k.p.k. bez udziału stron,

sprawy G. B. skazanego z art. 157 § 2 k.k.

kasacji Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego,

od wyroku Sądu Okręgowego w J.

z dnia 12 kwietnia 2019 r., sygn. akt VI Ka (...),

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w J.

z dnia 19 października 2018 r., sygn. akt II K (...),

uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcie z pkt III wyroku Sądu pierwszej instancji - to jest, co do orzeczonego na podstawie art. 41a § 1 i 4 k.k. środka karnego - i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w J. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w J. wyrokiem z dnia 19 października 2018 r., sygn. akt II K (..), rozstrzygnął, co następuje:

I) uznał oskarżonego G. B. za winnego tego, że w nocy z 3 na 4 marca 2017 r. w J. , znajdując się w stanie nietrzeźwości, wszczął awanturę domową, podczas której dusił swoją byłą konkubinę D. K. oraz kopał ją, powodując u niej obrażenia ciała w postaci licznych powierzchownych wielomiejscowych urazów – to jest, występku z art. 157 § 2 k.k. i za to wymierzył mu karę 250 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 zł;

II) na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego zadośćuczynienie w kwocie 1.000 zł na rzecz pokrzywdzonej D. K. ;

III) na podstawie art. 41a § 1 i § 4 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość mniejszą niż 10 metrów;

IV) uznał oskarżonego G. B. za winnego tego, że nieustalonego dnia, w okresie od stycznia 2017 r. do lutego 2017 r., w J. zniszczył drzwi wejściowe prowadzące do mieszkania zajmowanego przez D. K. w ten sposób, że kopnął w nie, wskutek czego powstała w nich dziura oraz zniszczył przyrządy malarskie, przyjmując wartość szkody na łączną kwotę 1.181,57 zł – to jest, występku z art. 288 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 150 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 zł;

V) na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonej kwoty 1.181,57 zł;

VI) na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. wymierzone oskarżonemu G. B. jednostkowe kary grzywny połączył i wymierzył mu karę łączną w rozmiarze 350 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 zł;

VII) na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Od tego wyroku apelację własną złożyła oskarżycielka posiłkowa D. K. i sformułowała w niej zarzuty błędu: co do wysokości orzeczonego na jej rzecz zadośćuczynienia, albowiem w relacji do doznanej przez nią krzywdy jest ona symboliczna; co do orzeczonego środka karnego w postaci zakazu zbliżania się,

albowiem powinien on dotyczyć zakazu zbliżania się przez oskarżonego również do małoletniej córki, a określona w nim odległość 10 metrów jest zbyt mała.

Stawiając takie zarzuty oskarżycielka posiłkowa wniosła o zmianę wyroku w części, do której odnosiła się jej apelacja.

Sąd Okręgowy w J. wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2019 r., sygn. akt VI Ka (...), utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżył go w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu I instancji w zakresie orzeczonego środka karnego w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną – na korzyść oskarżonego G. B.

Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu wadliwej kontroli odwoławczej przez Sąd Okręgowy w J. i utrzymaniu w mocy rażąco niesprawiedliwego rozstrzygnięcia zawartego w punkcie III wyroku Sądu *meriti*, pomimo tego, że było ono dotknięte rażącym i mającym istotny wpływ na treść orzeczenia naruszeniem przepisów prawa karnego, tj. art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 39 pkt 2b k.k., polegającym na orzeczeniu wobec G. B. środka karnego w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej D. K. na odległość mniejszą niż 10 metrów bez wskazania okresu obowiązywania tego zakazu, w sytuacji, gdy przepisy te przewidują możliwość orzeczenia powyższego środka karnego na okres od roku do 15 lat.

Formułując powyższy zarzut autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w J. w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło rozpoznanie jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. i uwzględnienie w całości.

Trafnie podniósł skarżący, że w niniejszej sprawie Sąd odwoławczy nie przeprowadził poprawnej kontroli odwoławczej i nie dostrzegł naruszenia prawa, którego dopuścił się Sąd I instancji. Sąd Rejonowy bowiem orzekając na podstawie art. 41a § 1 i § 4 k.k. zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej, nie określił okresu jego

wykonania przez oskarżonego. W pkt III wyroku jedynie stwierdził, że na podstawie art. 41a § 1 i § 4 k.k. orzeka „wobec oskarżonego G. B. środek karny w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej D. K. na odległość mniejszą niż 10 metrów”. Tymczasem, zgodnie z treścią art. 43 § 1 k.k. zakaz wymieniony w art. 39 pkt 2b k.k., orzeka się w latach, od roku do 15 lat. Zaniechanie określenia czasu obowiązywania środka karnego spowodowało, że orzeczenie Sądu I instancji było dotknięte rażącym naruszeniem przepisów prawa karnego materialnego w postaci art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 39 pkt 2b k.k.

Skoro wyrok ten został zaskarżony apelacją na niekorzyść oskarżonego, to obowiązkiem Sądu odwoławczego było rozpoznanie środka odwoławczego również poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów, co nakazują normy wskazane w art. 435 k.p.k., art. 439 § 1 k.p.k., art. 440 k.p.k. i art. 455 k.p.k. Tym samym nie można uznać, że Sąd odwoławczy spełnił wszystkie wymogi stawiane przepisem art. 433 § 1 k.p.k. W szczególności należy stwierdzić, że w tym przypadku zaniechanie zmiany wyroku Sądu I instancji w zakresie wykazanego uchybienia na korzyść oskarżonego i utrzymanie w mocy orzeczenia w tej części, doprowadziło do wydania wyroku rażąco niesprawiedliwego w rozumieniu art. 440 k.p.k. Brak stosownej konwalidacji wskazanego uchybienia powoduje, że z wyroku Sądu I instancji wynika niekorzystny dla oskarżonego stan prawny wyrażający się brakiem wiedzy na temat rzeczywistej dolegliwości zastosowanego środka i długości okresu jego trwania. Brak określenia okresu obowiązywania orzeczonego zakazu uniemożliwia jego prawidłowe wykonanie i prowadzi do funkcjonowania w obiegu prawnym orzeczenia rażąco niesprawiedliwego i wadliwego. Takie rozstrzygnięcie Sądu I instancji powoduje bowiem, że ów środek karny może trwać od roku, aż do 15 lat.

To uchybienie proceduralne, wyrażające się zaniechaniem przeprowadzenia przez Sąd odwoławczy całościowej oceny zapadłego orzeczenia, skutkowało obrazą art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., co było konsekwencją niedostrzeżenia obrazy prawa materialnego w postaci naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 39 pkt 2b k.k. W tej zaś sytuacji nie ma innej możliwości, niż uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej wymierzonego środka karnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania,

gdyż wyrok w takiej postaci nie może funkcjonować w obiegu prawnym z oczywistych przyczyn i musi podlegać zmianie.

W rezultacie więc, Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego wniesioną na korzyść skazanego G. B. , na mocy art. 537 § 2 k.p.k. uchylił wyrok Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części i przekazał sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w J. w postępowaniu odwoławczym. Wskazane uchybienie jest możliwe do usunięcia przez Sąd drugiej instancji, bez potrzeby uchylania również – w tym zakresie wyroku Sądu Rejonowego.